

Univerzita Palackého
v Olomouci

TISKOVÁ ZPRÁVA

Rizikové chování: S čím experimentují české děti?

České děti objevily vaping a stále více holdují energetickým nápojům – za poslední čtyři roky se zdvojnásobila jejich pravidelná konzumace především u dívek. Naopak méně než dříve pijí školáci alkohol a snižuje se také obliba klasických cigaret a marihuany. Na okraji zájmu nejmladší generace se zatím nacházejí „nové látky“, jakými jsou nikotinové sáčky, zahříváný a žvýkácí tabák či kratom.

Praha, 21. 3. 2024 – **Výzkumný tým studie HBSC Univerzity Palackého v Olomouci dnes ve spolupráci s Úřadem vlády České republiky představil výsledky české části mezinárodní studie zaměřené na rizikové chování dětí ve věku 11–15 let. Mladí Češi dnes experimentují více s vapingem než s klasickými cigaretami. Opakované pití energetických nápojů vzrostlo u českých deváťáků z 16 na 22 % (σ), resp. ze 7 na 15 % (♀).**

Studie HBSC se premiérově zaměřila na elektronické cigarety, tedy tzv. vaping – inhalaci páry a látek v ní obsažených. Alternativu klasických cigaret vyzkoušelo 19 % dětí ve věku 11–15 let, což je více než v případě klasických cigaret (16 %). Pravidelně, tedy alespoň jednou týdně, vapuje každý desátý deváťák. Denně pak každý dvacátý. I v těchto případech je to víc než u klasických cigaret.

Nejnovější data potvrzují vedle snižující se oblíbenosti kouření cigaret také pokles u užívání marihuany či konzumace alkoholických nápojů. „Zatímco v 90. letech absolvovali svůj první experiment s alkoholem téměř všichni 15letí (σ 98 % a 97 % ♀ v 1998), dnes se mu více než čtvrtina deváťáků zcela vyhne. Pozitivní trend ale nemůže zastínit skutečnost, že jsou to stále vysoká čísla. Přestože by alkohol měl být do 18 let nedostupný, 73 % dětí ve věku 15 let má za sebou alespoň jednu zkušenost. A opakovaně se alkoholu napila více než polovina deváťáků,“ upozorňuje **Michal Kalman, vedoucí výzkumného týmu studie HBSC.**

Naopak na vzestupu je u školáků pití energetických nápojů. Mezi 15letými vzrostla mezi lety 2018 a 2022 opakovaná konzumace energetických nápojů z 16 na 22 % u chlapců, a dokonce ze 7 na 15 % u dívek. Obliba energetických nápojů je ale typická i pro další země zapojené do studie, mladí Češi patří v tomto ohledu mezi lehce podprůměrné konzumenty.

Studie si nově všímá i dalších látek, se kterými se dnes mladí lidé setkávají. Nikotinové sáčky, zahříváný a žvýkácí tabák či kratom aktuálně nepatří mezi populární substance, respektive jejich zastoupení je výrazně nižší, než je tomu u jiných látek. Produkty na bázi zahříváného tabáku týdně užívá 1,6 % chlapců a 3,8 % dívek – podobně jako u e-cigaret jsou oblíbenější u dívek. V případě konzumace ostatních substancí dominují chlapci.

“Studie HBSC je cenným zdrojem informací o vývoji v životním stylu dětí. U dětí, podobně jako u mladistvých (studentů) a u mladých dospělých do 25 let věku, studie potvrzuje růst oblíbenosti alternativních nikotinových a tabákových výrobků, klesající míru konzumace alkoholu a pozdější věk první zkušenosti s jinými návykovými látkami,” komentuje vedoucí **Národního monitorovacího střediska pro drogy a závislosti Pavla Chomynová** nová data ze studie HBSC a dodává: “Rostoucí míra pití energetických nápojů, které pravidelně konzumují už děti na základních školách, je velmi znepokojující. I v Poslanecké sněmovně se nyní diskutují možnosti, jak dostupnost energetických nápojů regulovat, a to zejména ve vztahu k dětem a dospívajícím. V některých evropských zemích je již obdobná regulace zavedena.”

Podrobnější informace

Přílohy k tiskové zprávě – info postery:

1. **Rizikové chování: S čím experimentují mladí Češi?**
2. **„Ne, díky“ je vždycky v pohodě**

Více informací a dat z aktuálního výzkumu je dostupných na [specializované webové stránce](#) projektu Zdravá generace ?!

Další zdroje informací: www.hbsc.cz a facebookový profil: [Zdravá generace ?!](#)

Epidemiologická studie HBSC se zabývá širokým spektrem aspektů životního stylu dětí mladých lidí v Česku a dalších bezmála 50 zemích na celém světě; vzniká ve spolupráci se Světovou zdravotnickou organizací (WHO). Řešitelský tým z Univerzity Palackého v Olomouci dlouhodobě sleduje faktory ovlivňující zdraví českých školáků ve věku 11, 13 a 15 let.

V aktuálním výzkumu byla sesbírána data od téměř 15 000 českých školáků na 250 školách různého typu.

Kontakt pro média:

Mgr. Petr Baďura, Ph.D., Univerzita Palackého v Olomouci, datový analytik české části studie HBSC
M +420 777 703 154, E-mail petr.badura@upol.cz

Mgr. Michal Kalman, Ph.D., Univerzita Palackého v Olomouci, hlavní řešitel studie HBSC v ČR
M +420 777 752 822, E-mail michal.kalman@upol.cz

Tuto tiskovou zprávu vydává Univerzita Palackého v Olomouci spolu s Úřadem vlády České republiky.

Spolufinancováno
Evropskou unií

